<u>סיפורו של אליהו קלר</u>

נולדתי בשדליץ פולין, ב-20.10.1930.

אמי, שרה קלר, נולדה בשדליץ פולין, ב-1012-1910 בקירוב.

אבי, אהרן קלר, נולד בלוקוב, פולין, בשנת 1906.

הייתי בן יחיד להורי, וגרנו בשדליץ בדירה בשכירות, בגובה של חצי קומה. היו דלתות וחלונות הפונים לכביש. מקצועו של אבי היה סנדלר, ואמא היתה תופרת. מים לשימוש ביתי היו קונים אצל איש שעבר ברחוב ומכר מים. בשלב יותר מאוחר היה מתקן לאספקת מים של העירייה, שהיה צריך להגיע אליו לקחת את המים. התאורה בערב היתה באמצעות עששית נפט, ושרותים היו רק בחצר. אני זוכר שאבא שלי הכניס הביתה חשמל, נורה של 40 ווט, וזה נחשב חידוש גדול. ניהלנו אורח חיים דתי, אמא היתה עקרת בית מעולה שבישלה יום יום.

בגיל שלוש הורי שלחו אתי לחיידר, לרבי, שאלמד להתפלל ולקרוא. שם למדתי כשנתיים עד גיל חמש בערך, ואז שלחו אותי לתלמוד תורה. שם למדנו גם קצת לכתוב ביידיש. רוב היהודים בפולניה לא ידעו פולנית, רק יידיש. אבא שלי אמר שמן הראוי שאני אדע פולנית, ולכן שלחו אותי לבית ספר של גויים. היו שם שני יהודים ושמונה עשר גויים. היתה שם משמעת ברזל ! המורה היה כמו אלוהים ! כשהמורה היה נכנס היה צריך לקום, ואז הוא היה עושה סימן עם היד והיו מתיישבים, ולאחר מכן הוא היה עושה עוד סימן עם היד, והיה צריך לקום שוב ולהגיד תפילה של גויים. שני היהודים לא היו חייבים להתפלל, אבל היו חייבים לקום בשעת התפילה. אחרי כמה חודשים שהייתי בכיתה א', ידעתי להתפלל יותר טוב מהגויים. אחר כך עלינו לכיתה ב', וזמן מה לאחר מכן פרצה מלחמת העולם השנייה.

עד שפרצה המלחמה החיים בשדליץ היו שלווים וטובים. אומרים שהיו שם כ-40,000 יהודים. היו חיים יהודיים מאוד עשירים. בשדליץ חיו גם גויים, והיתה גם אנטישמיות. הפולנים מדורי דורות לא אהבו את היהודים. יהודי לא יכול לעבוד ברכבת, וגם לא ללמוד רפואה או רוקחות. ניתן היה ללמוד משפטים. בצבא הפולני ניתן היה לשרת עד דרגה מסויימת בלבד. לא הכריחו יהודים להתגייס, אבל היו כאלה שהתגייסו. היו גם אנשים, בפרט אלמנות, שחיו בעוני די גדול. וזה התבטא בכך שלאנשים לא היה אפילו בשביל לקנות לחם. ביום חמישי היה עובר נציג של הקהילה ואוסף כסף לאלמנות שיעשו שבת. אבא שלי מאוד אהב כדורגל, ואצלנו בעיר היו שתי קבוצות כדורגל: קבוצה יהודית בשם הכוכב, והיה שם איזה גדוד של הצבא הפולני, תותחנים שגם להם היתה קבוצת כדורגל. כשהפולנים היו מפסידים היו התפרעויות באצטדיון והיהודים היו חייבים לברוח, ואבא שלי היה תופס אותי והיינו רצים הביתה. אבל סך הכל היהודים לא כל כך פחדו מהגויים.

הגרמנים נכנסו לשדליץ ב-1939, כשהייתי בן תשע, והתחילו להרוג. אני זוכר שבבית שלנו היו שמשות, ואמרו שצריך להדביק ניירות על השמשות שלא יישברו. כשהחלה המלחמה הפציצו את שדליץ חזק מאוד, ואני זוכר שאמא שלי רצה לדלת לתפוס אותה שהשמשות שלא יישברו לה.

לאחר שמונה ימים הגרמנים כבשו את פולניה. התחילו לאסוף את הגברים היהודים, כולל אבא שלי, והגויים (בתחילה הם לא עשו אבחנה בין יהודים וגויים) ושלחו אותם למחנה עבודה (לגר בפולנית) בוונגרוף, 20 ק"מ משדליץ. הנשים והילדים נשארו בבתים. אמא שלי היתה בהריון. לילה אחד, כשהגברים כבר לא היו, בשעה מאוחרת, הוציאו את כולם מהבתים והעמידו אותם ליד הקיר של הרחוב, ואמרו שהיהודים והפולנים הרגו גרמני, לכן צריך להרוג אותם. הם עמדו ככה עד לפנות בוקר, והיהודים התחילו לנסות לברוח, וכמובן הרגו אותם. לקראת הצהריים אמרו שכולם יכולים לחזור הביתה. לאחר כמה חודשים אבא שלי הצליח לברוח מהמחנה. היתה שם גדר תיל והיו שומרים גרמנים. אם היו תופסים אותו היו הורגים אותו. אני לא יודע איך הוא הצליח לברוח משם. כשחזר הוא אמר שאי אפשר עוד להישאר בשדליץ. שמוכרחים לברוח לצד הרוסי. לכן אבי אסף את המשפחה המורחבת כ-17 איש (סבא שלי, חנה אחות של אמא, אח של אמא עם הבת שלו, בת דודה של אמא שלי ואח שלה ועוד) ואלה שכרו עגלה וסוס (היו גם מכוניות אולם הצבא החרים אותן) וגם שילמו לגוי שיעביר אותם בלילה בסירה את נהר הבוק לעבר הצד הרוסי של הגבול. היו שומרים בגבול ששמרו שאנשים לא יעברו, אבל אנחנו הצלחנו לעבור. הגענו לעיירה בצד הרוסי שהייתה קודם לכן שייכת לפולניה, וולקוויסק. שם שהינו בחדר אחד שבעה עשר או חמישה עשר אנשים. ישנו שם במשמרות כי לא היה איפה לשכב. לאחר מעבר הבוק , כשהיינו בוולקוויסק, ילדה אמי שרה תינוקת, שלא שרדה יותר מחודש. לא היו שם תנאים, לא תרופות, שום דבר. (לפני היה גם תינוק נוסף שנפטר, וכך נשארתי בן יחיד להורי).

עבודה לא היתה שם, והכסף נגמר. לאחר מספר חודשים פורסם בעתונות שהיהודים הפולנים יכולים לחזור לצד הגרמני - מי שרוצה שיירשם במשטרה. לפי השמועה בשדליץ המצב היה כבר יותר טוב. כל פעם באו

יהודים משדליץ ואמרו שפחות הורגים וכעת יותר טוב שם. חודש וחצי קודם לכן הגיעה בת דודתי משדליץ, חנה, הבת של חיים-לייזער אחי אמי שרה. היא אמרה שאפשר לחזור לשדליץ, ושהם השאירו שם הרבה סחורה, כלומר נעליים שייצרו ומכרו, ואמא שלה לא מסתדרת עם זה. ולכן אבא שלי, אהרן, היה בין אלה שנרשמו לחזור לצד הגרמני. הסתבר לאחר מכן שהרוסים ראו באלה שנרשמו בוגדים בקומוניסטים. לפיכך כעבור שבוע שבועיים באו חיילים רוסים במפתיע בשתיים בלילה ואמרו שתוך חמש דקות יש לקחת מה שאפשר ולעלות על משאית, ושלחו אותם לסיביר במסע של מספר שבועות בקרונות רכבת עם סורגים וחיילים שהשגיחו. אלה היו קרונות בשביל בהמות, לא בשביל אנשים. המסע לסיביר ברכבת ארך שבועיים, שבועיים וחצי, אולי שלושה. אני לא זוכר בדיוק כי הייתי ילד. לפני סיביר היה נהר, ושם היה צורך לנסוע בסירה. לקחו כל פעם כמה משפחות בסירה, והעבירו אותם את הנהר, עד שכולם הגיעו לסיביר.

למעשה הועברנו לסיביר בסוף שנת 1939, ושהינו שם שנתיים - שנתיים וחצי. השטחים שם היו מאוד נרחבים, והם העבירו כל חמישים משפחות לנקודה אחרת. הכל יהודים. נתנו לנו בית מעץ והיה לנו משק קטן. היתה עז שנתנה חלב, וניתן היה לגדל רק תפוחי אדמה ומלפפונים. ובלילה היו שומעים את התנים קרבים. אבא שלי עבד קשה ביער בחטיבת עצים, הנשים היו מנקות מסביב ועובדות בבית, ואני הלכתי לבית ספר של גויים, שבו למדו רוסית וגרמנית. בתחילה היה חם. היו זבובים שעקצו. עקיצה השאירה סימן בצורת שקע בעור בגודל סנטימטר וחצי, והיו גם ברחשים. זו היתה נקודת יישוב באמצע אזור נידח. מעין כפר כזה. אחר כך הגיע החורף והטמפרטורות הגיעו ל-40-30 מעלות מתחת לאפס. עד העיירה הקרובה היה צריך להתקדם 25 ק"מ. בקרבת מקום היה יער, שהיה מסוכן להיכנס אליו לעומק, כי אפשר היה ללכת לאיבוד. ביער גדלו אוכמניות שחורות ואדומות ופטל ופירות יער, שניתן לקטוף אותם חופשי וגם להכין ריבה, ופטריות מסוגים שונים. אני התמחיתי מהר מאוד בסוגי הפטריות. כלומר אילו פטריות רעילות ומסוכנות ואילו אכילות. היתה גם מסעדה שניתן היה לבקר בה, ושם התפריט היה מרק כרוב, או מרק ראש של דג. רק ראש, דג לא. והיו מגישים את זה חם, הרבה כרוב וכמובן לחם. אוכל היו מביאים גם מהעיירה טוצ'מה, 80 ק"מ משם.

לאחר תקופה לקראת שנת 1943 אמרו שכולנו משוחררים, יכולים לחזור בחזרה, ולא חייבים להיות שם ביער, אלא רשאים להיות בכל מקום ברוסיה. אבל חצי רוסיה היתה כבושה ע"י הנאצים, היתה מלחמה קשה. הגרמנים היו ליד מוסקבה, ולנינגראד וסטאלינגראד, והמלחמה היתה קשה ואכזרית מאוד. כאמור חצי רוסיה היתה כבושה ע"י הנאצים, אז אנחנו נסענו לאסיה הרוסית, לאוזבקיסטן. היינו בעיירה לא רחוק מטשקנט. המקום הזה היה עדיין בשליטה של הרוסים. נסענו לשם כשלושה חודשים ברכבת. שם נפטר סבא שלי ביער, וקברו אותו שם, אני אפילו לא יודע איפה. התפשטו שם מחלות רבות ולא היו תרופות. בתחילה מלריה, אחר כך טיפוס, דיזינטריה וצהבת, והיה גם רעב. אנשים היו נפוחים מרעב. אנשים מתו ברחובות והיתה עוברת עגלה ואוספת אותם, וזורקים לקבר אחים. אני חליתי שם במלריה טרופית. זו מחלה לא נעימה. מרגישים קור עז שהשיניים נוקשות, ופתאום נעשה ארבעים מעלות חום, וזה גם מאוד מחליש. שם נפטרה אמי שרה מטיפוס. קברו אותה בשחריזבסק. היא היתה בת 33-32 במותה. אני הייתי בן 13-12. אני, אבא שלי, ואחות של אמא שלי ובעלה, שרדנו. באסיה שהתה המשפחה שנתיים. אבא שלי עבד שם במקצועו - סנדלרות, ועשה חיל רב.

כשהיינו ברוסיה, שם באסיה, כשאמא שלי כבר לא הייתה, אבא שלי הלך יום אחד ברחוב בעיירה שחריזבסק, והרוסים תפסו אותו ושלחו אותו למרחק של 1500 ק"מ למקום שבנו תחנת כוח הידו חשמל, חשמל על מים. הידרוסטנציה. היה צורך באנשים שיעבדו שם, ולצורך זה פשוט תפסו אנשים ברחוב. ישבתי אצל דודה שלי, חנצ'ה ובעלה ברוך. אחר כך לקחו אותי אליהם רויזה וישראל. רויזה היתה בת דודה של אמא שלי. הם גרו בטורקיסטן. ואז איכשהו נודע שאבא שלי נמצא במקום זה וזה. הייתה לי כתובת, רויזה קנתה לי 3 ק"ג לחם, ואני בתור ילד בן שתים עשרה או שתים עשרה וחצי נסעתי לבד ברכבות מרחק של 1500 ק"מ בלי אוכל כמעט, ובלי כלום כדי למצוא את אבא שלי. הלחם שרויזה נתנה לי היה בתוך המעיל, וככה אכלתי בדרך כל פעם חתיכה, ותוך שעה וחצי לא היה לחם ! ככה נזרקתי מרכבת לרכבת עד שהגעתי לאבא שלי. בדרך כלל היו שם רכבות של פצועים שהובלו מהחזית. היו כאלה בלי ידיים, בלי רגליים, ואנחנו הילדים היינו נותנים להם קצת מים, והם היו נותנים לנו קצת לחם, כי להם היו נותנים אוכל. וככה איכשהו בצרות גדולות, בקור ובגשם, נסעתי על הגג של הרכבת והיינו קופצים מקרון לקרון, כמו שרואים בסרט. ואם אתה נופל, אז אתה נופל. התגנבנו לרכבת, בוודאי, זה היה אסור ! והיו שם עוד ילדים כמוני, גם יהודים, גם גויים.

במאי 1945 הסתיימה המלחמה. אחרי אוזבקיסטן חזרנו לפולניה. אבא שלי הלך לשדליץ, ואמר שאין שם כלום. (אני יודע שבשדליץ היה בית כנסת מפואר, ובמלחמה הכניסו את היהודים ושרפו אותו). לכן אנחנו פנינו לעיר וורוצלב, שם שהינו חצי שנה. אמרו שהפולנים יכולים לחזור כי נגמרה המלחמה. זו היתה עיר גרמנית שהפולנים לקחו אותה ושמה היה קודם ברסלאו. משם הועברנו ע"י הסוכנות למחנות העקורים בגרמניה, לרוזנהיים. זה היה מחנה מטעם הסוכנות, הג'וינט והאמריקאים, בערך 50 ק"מ ממינכן. היו מגיעים טרנספורטים של יהודים, שירדו בתחנה. עמדו שם שליחים של מפלגות: אגודת ישראל, השומר הצעיר, בית"ר, ואותי ואת אבא שלי קלטה מפלגת מפא"י נוח"ם (נוער חלוצי מאוחד). הכניסו אותנו לקיבוץ נוח"ם -

מפא"י. היינו שם שנה וחצי עד שנת 1947. אספו שם נערים וילדים בגילאי 11, 12, 14, 15, 16, וגם אני הייתי שם, וקראו לזה קיבוץ. שם כבר היה די טוב, ואבא שלי היה גם כן איתי. אמנם אבא שלי לא היה שייך לקיבוץ, אבל הוא היה בבלוק על יד. שם למדתי בביה"ס אורט את מקצוע המסגרות, בו עבדתי גם בארץ. היה אפשר ללמוד גם נגרות או פחחות, וכמו כן למדו חשבון, עברית, וכמה טוב בקיבוץ ובארץ ישראל. אחר כך דאגתי לקשור קשרים ולהצטרף לעובדי מחסן המזון. כך היה לי אוכל יותר טוב, וגם האוכל מהמטבח היה מגיע קודם כל אלינו. הייתי מביא אוכל גם לאבא שלי. בקומה מעל היה מחסן הבגדים והייתי נותן שם לעובדים מצרכי מזון והם היו נותנים לי בתמורה גרביים, גופיות וכו'. כך שלא חסר לי. הייתי מוכר למישהו קופסת סיגריות, אז היה לי גם כסף.

היינו שם בגרמניה כשנה וחצי. אמרו שאפשר לנסוע לפלשתינה, ולמעשה הייתה תעמולה מאוד חזקה לנסוע לפלשתינה. אמרו שיהודים צריכים להגיע לפלשתינה. היתה גם אפשרות להגר לארה"ב. אבא שלי דווקא רצה לנסוע לארה"ב, כי היה לו שם אח. אבל אני אמרתי שאני לא רוצה לנסוע לארה"ב אלא אך ורק לפלשתינה. וזאת בהשפעת הקיבוץ. אבא שלי בא אחרי לפלשתינה כי הוא לא יכול היה להתנגד לי. לפלשתינה היה מאוד קשה להגיע כי האנגלים לא נתנו ליהודים להיכנס. הם היו תופסים את אוניות המעפילים, שהיו לא חוקיות, ומביאים אותן לקפריסין. הציעו לי לנסוע לישראל, אבל בלי אבא שלי. ולא הסכמתי. כך כל פעם הגיעו עוד אנשים, ונסעו חלק לישראל וחלק לארה"ב. הג'וינט רצה את הילדים לארה"ב. חלק מהחברים שלי נסעו לארה"ב. אבל אני כאמור רציתי לנסוע רק לפלשתינה, ורק עם אבא שלי.

מגרמניה נסענו בסופו של דבר לצרפת, למרסיי. במרסיי היינו שבועיים שלושה וחיכינו לעלייה לארץ. יום אחד אמרו שעוזבים את מרסיי ונוסעים לארץ ישראל באוניה. האוניה היתה הפרזידנט וורפילד, ובמהלך המסע שונה שמה לאקסודוס. לפני שעלינו לאניה אמרו שלמי שיש פספורט או דוקומנט, שיזרוק הכל. היה לי פספורט צרפתי וגרמני, וכמובן השלכתי אותם. עלינו לאוניה בנמל סט. באוניה היו דרגשים אליהם השתחלנו, ואם קמת קיבלת מכה בראש. שמענו שהיה הסדר עם איש מקצוע שהיה אמור להוציא אותנו מהנמל לים הפתוח. אבל הוא לא עמד בדיבורו. אז יצאנו לים בכוחות עצמנו. היעד של האוניה היה חיפה. הקפטן היה אייק. המלחים רובם היו אמריקאים מה- Navy. היו 4500 איש באוניה שהקיבולת שלה 600. החיים על האוניה היו מאוד קשים. זה היה זוועתי ! אוכל היה רק שימורים. כל האינסטלציה של הביוב קרסה. כל היום היינו על הסיפון. בסיפון היו גלים. ואנחנו היינו צריכים לציית לפקודות של הקפטן, לפי כיוון התנודות של האוניה: תלכו שמאלה, תלכו ימינה. כשהגענו 60 או 80 ק"מ מחיפה האוניות האנגליות תקפו אותנו. היה לי על האוניה חבר ששמו קובה. לקובה היה אח שנהרג מכדורי האנגלים. ואז האוניה קיבלה כמה מכות חזקות מאוניות הקרב של האנגלים, ומרפסת של האוניה קרסה לים, ובה היה כל המטען שלי ושל אבא שלי. האנגלים נטרלו את האוניה וגררו אותה לחיפה. בחיפה הורידו אותנו לחוף ומשם העלו אותנו על שלוש אוניות גירוש, בכל אוניה 1500 איש. האוניה שלנו שמה היה אמפייר ריוואל. יש לי משם זיכרון שזוכרים כל החיים. לילה אחד איזו אישה או בחורה חלמה שהאוניה טובעת, והיא התחילה לצעוק "גוועלד". ואז מהגוועלד הזה 1500 איש שעל האוניה התחילו לצעוק גוועלד. זה היה משהו לא יאומן ! ובהמשך לאט לאט הגיעו לתובנה שהיא חלמה שהאוניה טובעת. האנגלים נתנו לנו לאכול באוניה האנגלית הזאת ארבעה ביסקוויטים ליום, כפית ריבה, כפית מרגרינה, ליטר מים, ומרק. זה היה האוכל היומי. והיתה שם הנהגה כזאת של הסוכנות, מבריחים שהיו יחד איתנו, וכל כמה ימים היינו עושים שביתת רעב שרוצים לחזור לפלשתינה. השביתות רעב היו למעשה כשהגענו לצרפת. הגענו לצרפת, ואז באה הממשלה הצרפתית ואמרו שמי שרוצה לרדת בצרפת ולא לנסוע לפלשתינה יקבל אזרחות צרפתית, אבל אנחנו צעקנו "לא ! אנחנו רוצים רק לפלשתינה!" אז הובילו אותנו בחזרה לגרמניה. בשביל להגיע לגרמניה צריך לנסוע דרך גיברלטר. גיברלטר נמצאת בים האטלנטי, ואנחנו היינו ביום התיכון, ודרך שם יש מעבר צר כזה שמאפשר לעבור מהים התיכון לים האטלנטי. נכנסנו לים האטלנטי, ואחרי יומיים הייתה סערה. חשבנו שאנחנו טובעים. כל גל היה 12 מטר או 15 מטר. אנשים ממש הקיאו. הוציאו שם את המעיים. לי היה מזל ולא הקאתי. פתאום ככה כל השפיץ של האוניה נכנס לגל. כשיש כזו סערה נוסעים נגד הגלים, אחרת אתה מתהפך. החזיקו אותנו שלושה חודשים בים עד שהגענו בחזרה להמבורג. מהמבורג הובילו אותנו בקרונות של בהמות, ושמרו עלינו ככה כמו הנאצים, כאילו אנחנו פושעי מלחמה, והביאו אותנו למחנות הסגר בגרמניה, לאמסטאו, ליד העיר ליבק, ובאוקטובר-נובמבר העבירו אותנו לסנגוורדן, שזה קסרקטין צבאי ליד הכפר סנגוורדן.

אחרי תקופה לא כל כך ארוכה, כמספר חודשים, התאפשר לנסוע לארץ ישראל. זה היה כבר לאחר קום המדינה. בסופו של דבר עליתי עם אבי לארץ באניה קדמה. הגענו בלילה לתל אביב, הורידו אותנו עם סירות לחוף, ואמרו לנו לרדת מהר מהר והיו שם אוטובוסים. הובילו אותנו למעברת "**אגרובנק**" ליד חדרה. זה היה מחנה צבאי נטוש של האנגלים, ולשם הכניסו את העולים. המגורים שם היו באוהלים. לאבא שלי היתה אחות בתל אביב, שעלתה ארצה עם משפחתה בשנת 1933. ובאו אחרי יומיים שתי בנות של הדודה ולקחו אותנו איתן. אני לא יודע איך נודע להם שאנחנו שם. כשהגענו לארץ היה זמן מלחמת השחרור והיתה ההפוגה הראשונה, והיתה האפלה. לפי הרישומים עלינו בתאריך 13.6.48. כשעלינו לארץ אני הייתי בן שבע עשרה או

שבע עשרה וחצי, ואבא שלי היה בן ארבעים ואחת. אני נשארתי לגור אצל הדודה, ואבא שלי שכר לו חדר וחי לבד. אני עבדתי כמסגר שכיר בכל מיני מקומות, עד שהגעתי לחברת חשמל. זה היה כשהביאו את הטורבינה הראשונה מאמריקה, שמוקמה ברידינג. אמרו שיש להם צורך ברתכים. בכל תל אביב היו אולי עשרים רתכים. אני באתי להיבחן שם לעבודה. לא ידעתי אנגלית. האמריקאי הראה לי ארבעה או חמישה פריטים, וביקש שאני ארתך אותם. אני ריתכתי, ולא אמרתי כלום כי כאמור לא ידעתי אנגלית. חיכיתי כשעתיים, ואז הגיעה תשובה .Keller O.K. נתנו לי רישיון לריתוך לחץ גבוה של צנרת, והתקבלתי לעבודה. אחרי שהסתיימה העבודה, הציעו לי להישאר בחברת החשמל. שאלתי כמה אשתכר. אמרו לי 140 לירות, וכיוון שיש לך כזה רישיון תוכל להגיע ל-180 לירות. זה היה הרבה כסף. (לשם השוואה, מגרש בעבר הירקון עלה 800 ל"י). אבל אני לא רציתי, ונעשיתי עצמאי. לימים הצטערתי על כך, כי לעובדי חברת החשמל היו תנאים מצוינים, אבל גם כעצמאי פרנסתי את המשפחה בכבוד. היתה לי עשרות שנים מסגריה עם שותפים במגרשי התערוכה, ליד נמל תל אביב, שהיה אז אזור תעשיה, בצמוד לגלידה מונטנה. היום הפכו את האזור לאזור בילוי. הפירמה שלי נקראה "מצפן" ועשינו קונסטרוקציות ועבודות גדולות בכל רחבי הארץ. כאשר החלו לפתח את נמל תל אביב נאלצנו לעזוב שם, ואז פתחתי עם אחד השותפים מסגריה יותר קטנה בתחנה המרכזית הישנה. עשינו עבודות יותר קטנות: סורגים, מעקות, דלתות וכדומה. אחרי פטירתו של השותף, עוד עבדתי כמסגר שכיר עד גיל שבעים וקצת.

בישראל הכרתי את אשתי חנה (גם היא ניצולת שואה, אבל זה כבר סיפור אחר...) והקמתי משפחה ונולדו לנו שלושה ילדים: שרה, מאיר ורמי, ויש לנו שישה נכדים. מאיר - חבל שהוא איננו, מאיר קלר ז"ל נפטר ממלנומה בגיל 48. שלושתם אקדמאים, וזה לא מובן מאליו, זה עלה הרבה כסף. עבדתי קשה מאוד וסיפקתי הכל. כי לי ולאשתי לא היו חיים קלים, אז רציתי שלפחות להם יהיה. ברוך השם, אין לנו תלונות וטענות לאף אחד.

בהמשך אלבום תמונות משפחתי ....

אלבום תמונות משפחתי

אבא אהרן

אני, אליהו, בשנת 1946

אהרן ושרה בצעירותם

עם חברים בעיר ורוצלב

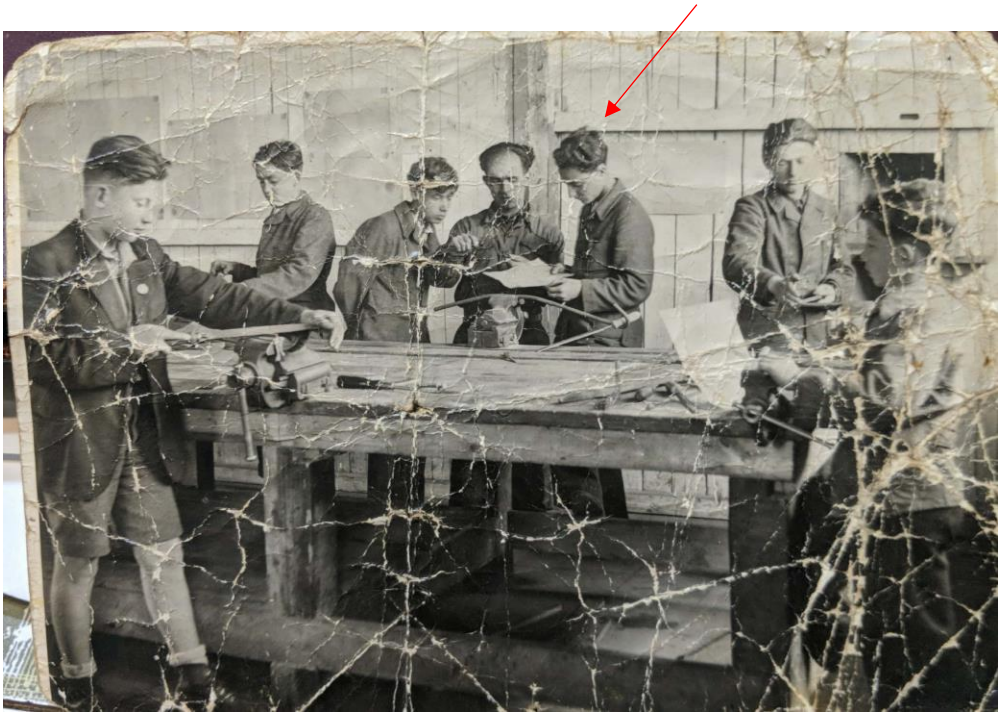

שיעור מסגרות במחנה העקורים שברוזנהיים במסגרת נוח"מ (נוער חלוצי מאוחד)

תמונות קבוצתיות וחברים בקיבוץ נוחם-מפא"י ברוזנהיים

במרסיי

משחתת בריטית נצפית מסיפון האקסודוס

רכב ראשון בגיל 16 במחנה אמסטאו

במחנה אמסטאו

אליהו וחנה בצעירותם

עם חברים בארץ בשפת הים. בשורה הראשונה, ראשון משמאל השר לשעבר אברהם שריר

עם חברים בגן מאיר בתל אביב

אליהו - ינואר 2019